HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

טומאה חמורה ליכא עושה ביוצא בה. מאחר שמטמאה נגלה את הלבד אין לומר לבד מזה חוזר ומטמא לבד שאין מטמא לבד נגלה אך הטומאה מבלי לבוא לחזר מחזר ומטמא לבד מדרבנן: **הכשר ארץ.** שיכשירו ארץ להשיעו לידי טומאה: **שאין סופן לטמא טומאה חמורה.** מין לך לוכל מטמא לבד: **שוס טומאה חמורה שוס טומאה קלה.** לא אם אמרת טומאה חמורה דין הוא שמטמא נגלה מחשבה שלא מצינו שוס טומאה שמטמא טומאה חמורה שמחשבה שלא בשעת צריכה הכשר מאחר שמטמא טומאה קלה לחולכין כל לוכלין יש עליהם שוס טומאה קלה וצריכין הכשר שלכך הכא גמי בעינן מחשבה: **לענין מעשר.** להוציא ומלך עליהן לבד מזה שמטמא מחשבה ומייבין במעשר: **ספיחה.** פוליו"ל: **והקורנית.** שדרי"ה: **גמרין.** ס"ד אם היו גמרין לחילת לבד: **אלא לאו דזרעו לבהמה וקתני.** אם חזר וגמרו לבד מייבין: **לאדם קיימי.** וכיון דסתמייהו לאדם מאי אם היו גמרין הכי קאמר אם החלב משמרת פירותיה לגמ הוי הפקר מייבין: **מפיג רב חסא.** לרבה: **ואם לאיפא.** לענין מעשר הוא מחשבה הא אינה עולמין שזרעו לבהמה וגמלך עליהם לבד לחייבן במעשר ואינן מטמאין לבד לאו מחשבה היא: **לחשיש הגז.** הגוזז גלאו מייב ליתן בגל שגה מן הגז מעט לכהן ובשמיטת מולין [קלה.] מפרש שיעורי: **במפגות.** זרוע לחיים והקיבה: **ויש שחייב במפגות.** כגון בקר ואינו מייב בראשית הגז: **פ"ש.** למין קתני במתני': **ופטור מן המעשר.** להפקר פטור מן המעשר. ובפרט ובפלה להכי מחייב בלחמרין בהגוזל בגבת קמץ[ב] משום תעזוב יתירתא לכתיב במפגה תורה[ג] לא תפלר לחריך ואמר מר (מולין דף קלה.) לא תטול מפלרתו ממנו והיינו פלה ודרשינן בספרי[ד] לחריך זו שכחה וכתיב[ה] לגר ליתום ולאלמנה יהיה וכתיב בתריה כי תבצור כרמך לא תעולל לחריך לגר ליתום ולאלמנה יהיה הרי פלה ושכחה ועולות ל"ל למהדר ומכתב בספרה קדושים[ו] בכולהו לעני ולגר תעזוב אותם לרבות הפקר כי אתי גוונא לבל הפקר גמור פטור מכולן לחמנן לעיל ונאמר פרט להפקר [נ.]: **מנן הפס כו'.** אתי לנקט לה הכא משום לחותיב עלה ממתני' ורי' יוחנן גמי עולמין שזרען כו' משום לחותיב עליה ממתני' נקט לה הכא: **מודים חכמים לרבי עקיבא.** אע"פ דפליגי בגמנר שדהו ושייר קלחים לחים. מגמר טי"ר בלע"ז שמלקט כאן את המגודלים כל לרכן ומניח את הלחים שלא נשלו וחוזר ומלקט במקום אחר דהוה ליה מעומר. וקאמר ר' עקיבא כשהוא חוזר ולוקט נותן פלה מכל מלד ואחד שהקליר שניתים מפסיק וחכמים אומרים פלה מאחת על הכל ומודים חכמים לרבי עקיבא בזורע שבת או חרדל כו'. להכי נקט הכי שאין דרכן לעשות מהן ערוגה אלא זורען לחגלין בעלמא בשנים ושלשה מקומות. שבת אני"ע: **ואם שינוי קונה מבל להפרים מן העומרים או מן הכרי לא צריך קרא דבעלמא גמי כל דאמר רחמנא לא תעזיב לא עזיב לא מכרי לרבה:**

מפקיר כרמו פטור מפיאה לר' ישמעאל כיון דדריש תעזוב יתירא לדרשא אחריתי וא"כ היכי מוכח הכא אליבא דרבא דמין קתני דילמא מתניתין דכל שחייב בפיאה חייב במעשר ר' ישמעאל היא ור"ל דאף לרבא תעזוב יתירא אתא למפקיר (עצמו) [כרמו] ותתרי ש"מ דהא אביי גופיה דמוקי תעזוב למפקיר כרמו מוקי לה נמי למפרישו מן העיסה בפ"ק דתמורה דלא תימא אי עזיב מהני:

ג) שקלים פ"ח ה"ו [ועיין ב: וש"נ] ושם מיתא שלשה עשר, ד) זבחים קט. מולין קכא. ה) מעשרות פ"ג מ"ט, ד) [ועיין ב.], ו) [ויקרא כ.], ז) [ועיין פ"ג מ"ב, ח) [ויקרא יט:], ט) [דף לד.], י) [ל"ל דמיתא], עמוד ב"], יא) [ל"ל דמיתא], יב) מולין קלד: מתורה ו. נדרים מד: [ב"ק כח.], יג) פאה פ"ג מ"ב, יד) [ויקרא יט:], טו) [דברים כד], טז) [דף לד.], יז) [דברים כד], יח) [דברים כד], יט) [ויקרא יט:], כ) [ועיין ב.], כא) [ל"ל ולר' ישמעאל], וכן בכתי"ד. רש"ס].

תורה אור השלם

1. וכי יפל מנבלתם על כל זֶרַע זרוע אֲשֶׁר יִזָּרֵע טָהוֹר הוּא: ויקרא יא לז

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה אלא וכו' תפגה שהיא עומדת בחלר מוכל לחם אחת ופטור וכו' נותנין עליו חומרי לחם:

לעזי רש"י

פוליו"ל. מנחה (צמחה). שדרי"ה. צתרה (צמחה). טי"ר. להכתים (לעבד שדה בשיטת כתמים, כלומר ללקט בו פה ושם). אני"ט [אניי"ד]. שֶבֶת (צמח ריחני).

מוסף רש"י

מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה. כגון בלה וכנדים (זבחים קח.) זרעים אין נעשין אב הטומאה עולמית, ואפלו נגעו בחת שהוא אבי אבות, ואינן נעשין אב לטמא אדם וכלים, דתניא בפרק לטיגא בחת (מועמ) לחם, מכאי קרא דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא טומאת ומת והנפש הנוגעת בחומו טמא שבעת עד הערב, וכי כתיב הכי קרא בדבר שיש לו טהרה בהולה ובטבילה וכעטילה כתיב, לכתיב לעיל מיניה והזה הטהור על הטמא וגו' וכשהוא טמא ראי הנפש הנוגעת, יצאו מולין ואין להם טהרה בהולה אין נעשין אב הטומאה (חולין קכא.). **צריכין הכשר.** לכך המכשירין לקבל טומאה, כגון מחת מים ומגע ארץ (זבחים קה.). **אף כל שאין סופן כר'.** כגון אבל מולין (שם). **כל שחייבין במעשרות מטמאין טומאה אוכלין.** מולין מייב לך במעשר אלא אוכל (לעיל נ.). **והשבים בבקר ובצרו.** וחכם היה ליטול עלמו (נדרים מד:) קודם שיבלו עניים לבלוט שיטול בהפקר אם היו קודמין (לקמן צד.). **חייב בפרט ובעולות ובשבחה ובפאה.** כמו מאבד כרם (נדרים שם) דאע"ג דהפקר פטור מכולם, דכתיב אלהך שדך וכרמך, מהאי תעזוב יתירא דאע"ג דפטור מן המעשר, אלא כל שאין סופן לטמא טומאה חמורה, דכתיב בהו תעזוב יתירא. ולאביי תעזוב יתירא למפקיר כרמו. א"כ לרבא

כה א מיי' פ"ג מהל' מעות הטומאה הל"ח:
כו ב ג ד מיי' פ"ג מהל' טומאת אוכלין הלכה ג:
כז ה ו ז מיי' פ"ג מהל' תרומות הל"ג:
כח ח מיי' פ"י מהל' כלים הל"ז:
כט ט טוש"ע יו"ד סי' קפ סעי' ו:
ל י מיי' פ"ח מהל' מתנות עניים הל' מ:
לא כ מיי' שם פ"ג הל"ח:

תום' הרא"ש

שם טומאה חמורה בעולם. דאינה צריכה הכשר בשום מקום תימה ליפלוג במחשבה גופה שלא מצינו טומאה חמורה שצריכה מחשבה בשום מקום אבל טומאה קלה צריכה מחשבה ונבלת עוף טהור כדאמרינן לעיל דצריכה מחשבה היינו לצרף פחות מכזית עם פחות מכביצה אוכלין כדפרש"י אבל בכזית ממנה מטמא אדם וכלים בלא מחשבה ומיהו נבלה בעינן שתהא ראויה לגר לבר פדא והיינו כעין מחשבה: **אלימא** דזרעינהו מחחל' לאדם ואם היו נשמרים דקתני היינו דמעיקרא היו נשמרין לאדם: **אלא** לאו דזרעינהו מתחלה לבהמה. ואם היו נשמרין דקתני היינו שמכאן ולהבא נשמרין לאדם ותימה אמאי קתני שבחצר דבשלמא לפי המסקנא ניחא דמה שהן זרועין בחצר ג) שעלו מאיליהן דאין דרך לזרוע אלא בגנה וגם משום שזרועין בחצר הוו סתמייהו לאדם דנראה כשהן רכין קודם שיתקשו אבל בגינה אין סתמייהו לאדם. לפי שאינן ניכרין מתי יתקשו אבל השתא דמיירי שייחדם לאדם מה לי בחצר מה לי בגינה ר"ל משום דבתרי בבי דדרשה תנא נמי גבי חצר תאנה העומדת בחצר אוכל אחת ופטור ואם צירף חייב גפן טעונה בחצר כר'. וכן הקורנית שבחצר כר'. וקס"ל הני בבי דדרשה חצר (דרישא) קובעת היכא דצירף בדבר שנגמרה מלאכתו וסיאה ואזוב וקורנית אצירוף דלעיל קאי אינמי בלא צירוף נמי חייבין בחצר שאין רגילין לצרף לעשות מהן גורן וחשיב ממילא גמר מלאכתן והא דתנן פ"ח במס' שביעית כל שאינו מיוחד לא לאוכל אדם חישב עליו לאוכל אדם ואוכל בהמה נותנין עליו חומרי אדם וחומרי בהמה כגון האזוב והקורנית והסיאה לא ק' להך דשמעתין דאמרי דסתמייהו לאדם קיימי דהיינו דוקא בחצר כדפ"ל. ועי"ל דסתמא להאי ולהאי קאי וה"ק אינו מיוחד לא לאוכל אדם גרידא ולא לאוכל בהמה גרידא אם חישב עליו לאוכל אדם לבד או לאוכל בהמה נותנין עליו חומרא של זה וחומרא של זה כלומר הכל לפי מחשבתו אבל אוכל שסתמו לאדם קאי אין יכול לשנותו לבהמה ע"י מחשבתו: **אלא** לאו ש"מ מין קתני ש"מ. תימה דאמרי' בריש הגוזל קמא דאביי סבר דלר' שמעון[ג] שינוי אינו קונה מדקאמר לא הפריש מן הקמה יפריש מן העמרים ר' ישמעאל אומר אף מן העיסה ורבא אמר בעלמא שינוי קונה והכא משום דכתיב תעזוב יתירא. ולאביי תעזוב יתירא למפקיר כרמו. א"כ לרבא

שום טומאה חמורה בעולם כו'. תימה דיפרש הא דקתני למינה יוסדת לך ממסבת גופה דלא מלינו טומאה חמורה שלריכה מחשבת שום מקום להא דלמרינן דנגלת בהמה ועוף טהור לריכין מחשבה היינו לטומאת אוכלין לצרף פחות מכזית ופחות מכביצה אוכלין לבד כזית מסה מטמא אדם וכלים נגלת מחשבה כדפרישית ג) לבד טומאה שלריכה מחשבה ועוד דבחלר אמתא לאדם לפי שכותה ויודע מתי נלוקטן עד שלא יתקנו ולפי מאי דס"ד השתא יש לפרש דנקט חלר לפי שדרך התגר למנקט חלר דגם בשאר דבר תני חלר דקתני התם תאנה (א) עומדת בחלר אוכל אחת מהן ופטור ואם לירף חייב גפן נטוע בחלר בקורנית שבחלר שהחלר קובעת בדבר שגגמרה מלאכתו אם לירף או בלא לירוף כהאזו שאין רגילין לעשות מהן גורן והא דתנן פ"ח [מ"ל] כל שאינו מיוחד לא לאוכל אדם ואוכל בהמה נותנין עליו חומרי אדם וחומרי בהמה כגון האזוב והקורנית אין סתמייהו לאדם. ומקשה ר"ל דאי מסתמייהו לאדם מאי אם היו נשמרין לבהמה קתני ומשני דמחלה לבהמה וקתני אם היו נשמרין לאדם ומשני דזרעינהו מתחלה לבהמה ומשום דבתרי בבי דדרשה חצר אוכל אחת ופטור ואם צירף חייב גפן טעונה בחצר כר'. וקס"ל הני בבי דדרשה חצר (דרישא) קובעת היכא דצירף בדבר שנגמרה מלאכתו וסיאה ואזוב וקורנית אצירוף דלעיל קאי אינמי בלא צירוף נמי חייבין בחצר שאין רגילין לצרף לעשות מהן גורן וחשיב ממילא גמר מלאכתן והא דתנן פ"ח במס' שביעית כל שאינו מיוחד לא לאוכל אדם חישב עליו לאוכל אדם ואוכל בהמה נותנין עליו חומרי אדם וחומרי בהמה כגון האזוב והקורנית והסיאה לא ק' להך דשמעתין דאמרי דסתמייהו לאדם קיימי דהיינו דוקא בחצר כדפ"ל. ועי"ל דסתמא להאי ולהאי קאי וה"ק אינו מיוחד לא לאוכל אדם גרידא ולא לאוכל בהמה גרידא אם חישב עליו לאוכל אדם לבד או לאוכל בהמה נותנין עליו חומרא של זה וחומרא של זה כלומר הכל לפי מחשבתו אבל אוכל שסתמו לאדם קאי אין יכול לשנותו לבהמה ע"י מחשבתו: **אלא** לאו ש"מ מין קתני ש"מ. תימה דאמרי' בריש הגוזל קמא דאביי סבר דלר' שמעון[ג] שינוי אינו קונה מדקאמר לא הפריש מן הקמה יפריש מן העמרים ר' ישמעאל אומר אף מן העיסה ורבא אמר בעלמא שינוי קונה והכא משום דכתיב תעזוב יתירא. ולאביי תעזוב יתירא למפקיר כרמו. א"כ לרבא

ג) נראה ל"ל דמה שהן זרועין בחלר מפתמת עלו מאליהן. ג)[נראה ל"ל דלר' ישמעאל]